

KONCZEK JÓZSEF

Versek a Dunaparton

– Szonettek egy régi bölcsészvonzalomról –

*Én elnéztem, hogy friss korom szítál
A rakodópart mészlépcsőire,
Ujjamon pillogtattam egy szárnyas tátikát,
Es felsejlett benne az ízek ágy ínye*
(Önidézet: Napló, 1965)

Mari telefonált

Mari, mikor a hirdetőoszlopnál
Vártam, hogy fiúdnak telefonálj,
Esküszöm, azt hittem, ha szót se szólnál,
Enyém lehetne szád, a néma száj,

Amelynek rúzsos, rajzos fintorgása
A fülke üvegén üzent nekem,
És úgy beszéltél, hogy akárki lássa,
A nagyjelenet – jelentéktelen.

Te, te, te – szememben hajladozó lány,
Gyengédségedből fel-fellobbanó láng,
Játszó édesnővérem, védtelen,

Lélekpróbának bölcs, szellemes botrány –
Mért van, hogy szájam széle most is megráng,
Mint szájad tükre – ablaküvegen.

Hess innen!

Amit találtam, mind leírható volt,
S mosolyogtak, hisz rábólintgatunk,
Mint hivatkozható, élő tanúk –
S csak azt tudtam: felettem kék az égbolt.

Valami más is van még, ami megfog.
S mi az, mit átengedhetünk nekik?
mivel az ő jövőjük eltelik:
a letakarva meghódított célok!

Láttam csillanni szemükben az érdek
színét, s az is lehet, nem bántam őket,
de nem volt jó, hogy én olyan legyek.

Az én világomba a tiszták fértek.
S bár volt ott még hely, addig fel se nőttek.
Hess innen, zöngő zöld-arany legyek!

Megfagyott óriáskő

Én elefántot rajzoltam, ormányos
Böhöm nagy hőst, aki mégis szelíd,
És könnyedén és játszva élteti
E tűrhetőbbé élhető nagy várost.

Az elefántok énekelni tudnak.
Hát nem hitted? Hát ne hidd el nekem se!
Hogy tévedésem véltlen rendbe mentse
Csacska reményét minden pincezugnak.

Drágám, angolhajú lány barna nőtény,
S mezítlábkám, barátnőm, hajnali
Száz lélekfőrend s Indiám időnként

Hogyan zúdult közénk a semmi-törvény,
Mely nem engedett a karjaidba hajlani,
s csak állok. Megfagyott óriáskőként.

Ugyanolyan

Először is – jó birtokba venni
A partot, ahol szemközt, túl a vízen
Szimmetrikus horgászdamil szisszen,
Mint itt, s kődökben oszlik képtelenné.

Ugyanis látni való az, hogy másként
Miénk egy elfoglalt széles határ,
Mint kikapdosni belőle (s amivel aztán hazajár,
És ismétlődik, eszik, alszik, ráér...)

Először is nagyon pontosan
Meg kell nézni azt, ami a Dunaparton történt,
S tudni, ha nem látszik is,

Hogy alkottak rá törvényt,
Miként (ha föloszlatva is)
...Végeredményben ugyanolyant.

Terjedelmes idők

Bizonyos mennyiségű megalázás
Kell hozzá, hogy eltörjön a mosoly szájamon,
Én hideg kövön ülve egymagam is vállalom
Az alulról felfázást.

A Dunán terjedelmes idők úsznak.
Köd van. S nincs helye hajónak, ladiknak.
Halott az ott? Nem, nem, tán hasonlít csak.
S ez itt nem vérszag, csak kisfiú-húgyszag.

Ugyan, ladik! Az – Tiszán szokott járni,
S itt kis ökrök a motorosok, a part pedig jászol,
Láncuk, csörög, s lám-lám, fehéren habzik –

Jaj, ... nem! Hiába vágynék idillt bármi
E hideg reggelen. A Duna gyászol,
S a parthoz korhadt rönk verődik. Bagzik.

Szűzek

Drágám, ez csak a rímek kényszer-képe,
Bocsáss meg, annak mondlak, aki nem vagy.
Ámbár egy lélek-teljességre mért agy
Az „egyáltalán” csodájába férne.

Lehet, valóban ez marad örökké?
Ülni veled a kopott lépcsők rendjén.
Mint két friss lélek. Ördögnek a tömjén.
Két nyers idegzet. Van, ki elé lökné –

Így hát az édes genitáliáink
Ki voltak röhögve, drágám, tehát megalázva,
És ragyogott a szentté kiherélt

Testvérhős, dicsérve morcos Káint.
Én nem tudtam hozzád bújni, bár nagyon fáztam.
Tehetnék szemrehányást? Igen. Mindenért.

A jó filozófus

Nem lenne jó menet közben vennem föl a lépést
Átlagnépemmel, mert úgy nem tudhatom,
Hogy jó-e úgy, s lehet, hogy félreértés
És késő – egy útemben, egy úton.

Ugyanis, még mielőtt a dolgaimhoz kezdek,
Akarnám tudni, ki, miért, milyen,
Hogy miben vétkeznek, akik vétkeznek
A később kívánatos ritmus törvényeiben.

Hiszen, úgy vélem, elménk azért roppant
Tehetségű a lépések alatt,
A történelem lábdobogásában,

Mert az érdeklő máig is, hogy milyen csizma koppant
Koponyánkhoz, ha a menet nélkülünk haladt
Tovább. S nyomán csak véres, sáros kása.

Nyugodtan félreérti

A vers a kezem el ne engedhetné,
Bár... ne vezetgessen, csak tudjam, itt van,
Kettőzzön meg igazságaimban,
S ne – eltörvén – arcomat vágja ketté.

Magamon kívül kell látnom a férfit,
Ki idő adta előnye okán
Élte a törvényt bátyyon és apán
Túl – s magát nyugodtan félreérti.

Kívül emígy. S hát nem is tudható,
Mire volnék, míg belül eltakarnak
S ekként ugyanúgy nem látszik az arcom,

Gőgicsélve lennék nagyapó?
Hát hogyan érteném magamra az ilyen hatalmat,
Hisz ugyanaz, mint aki ellen harcol.

Kanpofák

A bokrok közül egy kanpofa, rusnya –
Amikor titkos testrészedhez értem,
Én megaláztatást még olyan mélyen
Nem éltem, mint akkor, márciusban.

És ezt tették később is. Úgy lapoztak
A test, a lélek lapjai között,
Hogy összerendezték tőlük az ösztönök,
S ők elemezgettek. Húsz évek hosszat.

Nem bakördög, vagy Pán! Csak pusztá kényeső,
Bár barbár egytől-egyig. Meztelenségében,
Hogy ártatlanságunkat eltakarjam.

Azt kívántam, hogy bibliai kénese
Hullna rájuk, övék mind a szégyen.
Olyan kanpofák közt nem fogantam.

A szerelmesnek

Voltak, voltak már költők, s szép számmal,
Kik fölérik a fájdalmat a földből,
S hogy gömbölyül a vihar, mikor döndül,
Azért mondják, hogy szép. S nem ímmel-ámmal.

Hát ne tudták volna néven nevezni,
Hogy vértől lucskos földre vértől lucskosabb
Idő ez – ugyan a képei még titkosak –
S nem oldoz fel, csak mélyebbre mereszti

Karmait a sündisznóként kucorodó Földbe,
Mely maga is tüskékké védené magát,
S már-már kéjes görcsben forrnak egygé,

Jaj, iszony elélvezni bármely asszonyölben
A szerelmesnek, akit kielégülés hat át,
Ahelyett, hogy riadalmát világgá remegné.

Halott, nyugodj!

Halott, feküdj! A gyökér rád vigyázzon,
Vitézi szolga, dárdákkal, vasakkal,
Ügyes kulissza voltál, bátran taglalt
Léc meg vászon, festék meg léc meg vászon.

Ügyes játészó. A jogra felsereglő
Erőt varázslatoddal lekötötted,
Szemsugarak csendültek meg körülte,
De... arcodon emberi volt a szeplő.

S az új barbárok buzgón hörögtették
Morgatták-zúgatták gépeiket
A benzinszagba bugyolált mezőkön,

Peregni kezdett rólad is az előregült festék,
S azzal együtt az idő téged zárójelbe tett,
Hogy – ha van tavasz még – özönöljön.

Dajkálj életre

Erősnek kívánt volna a bajnok.
S még... malmok volnánk, vagy mi? – „örlő malmok.
Gyémántot örlők.” Én? Ingó boka.
Az érzékeny csend legtetőfoka.

És hallgatás, amint a helyemen,
A lépcsőn ülve figyelem,
A tulsó parthoz véresen verődöm,
Mint vízbe lőtt vagy bedarált elődöm.

(A szerelem itt hallgatott velem,
Mint békésen elvérző türelem,
Eloldhatatlan.

Duna! Ártatlan Duna, azt kívántam,
Mint rét feküdnék alattad virágban,
Minket dajkálj életre új alakban.)